

Ημέρα μνημοσύνης του Θρακικού Ελληνισμού

Λόγος εις τον Ιερό Ναό Αγίας Βαρβάρας Κομοτηνής

Κυριακή Ε' των Νηστειών

του σωτηρίου έτους 2025

Σεβασμιότατε,

(Προσφωνήσεις)

Στις 6 του Απριλίου κάθε έτους ή στην πρώτη Κυριακή που θα την ακολουθήσει, οι Θρακιώτες τελούμε την μνήμη των προγόνων μας που υπέστησαν την τραγωδία του Μεγάλου Διωγμού πριν από την Έξοδό τους από τις πατρογονικές τους εστίες, εκατό, περίπου, χρόνους πριν από την ώρα ετούτη. Στο πρόσωπό τους τιμούμε και όλες τις γενιές των Θρακών που πότισαν με τον τίμιον ιδρώτα και με το αίμα τους τη γη της Θράκης.

Την ίδια, μάλιστα, ακριβώς ημέρα, δύο δεκαετίες αργότερα, βαρβαρικά στίφη θα εισβάλλουν στα βόρεια σύνορά μας, όπου θα γραφεί το νέο έπος των είκοσι οχυρών στην γραμμή του Μεταξά.

Πριν από χρόνους εκατό ο μακραίωνος ιστορικός βίος των Ελλήνων Θρακών, των Ρωμιών της Ανατολικής Θράκης, της πύλης της Βασιλεύουσας, διακόπηκε βίαια. Σαν σήμερα, την 6η Απριλίου του 1914, Κυριακή του Πάσχα, ξεκινά από τους Νεότουρκους - με γερμανική καθοδήγηση - η συστηματική εθνοκάθαρση των Ελλήνων από την Ανατολική Θράκη.

Πρόγονοί μας στην ένδοξη Θρακική γη, εμείς, τα παιδιά σας, σήμερα, που των καιρών τα σύννεφα πασχίζουν – μάταια, ευτυχώς – να κρύψουν το Φως το Αληθινόν από την καρδιά των χριστιανών, αναπέμπουμε δέησιν επιμνημόσυνη προς τον Τριαδικό Θεό για να αναπαύει τις ψυχές σας στους αιθαλείς λειμώνες της ουράνιας βασιλείας Του και ως τέκνα βαπτισμένα της Αγίας Του Εκκλησίας προσδοκούμε να σας συναντήσουμε στην κοινήν Ανάστασι.

Ο Κύριος, μέσα στην φιλόανθρωπη πρόνοιά Του φώτισε τον άνθρωπό Του που με την γραφίδα του ιστόρησε τον ξεριζωμό σας: Ο Κωνσταντίνος Βακαλόπουλος μας αποκάλυψε ότι «η δυνατότητα ανάπτυξης μιας συλλογικής αντίστασης εκ μέρους των Ανατολικοθρακών απέναντι στην – μεθοδευμένη από Γερμανούς και εκτελούμενη από τη νεοτουρκική εξουσία – εξόντωσή τους απωλέσθηκε οριστικά και αμετάκλητα μετά το 1910 με την σιωπηρή συναίνεση του ελληνικού κράτους και των ιθυνόντων του.

Στην κρίσιμη και αποφασιστική εκείνη η εποχή το συμπαγές ελληνικό στοιχείο της Ανατολικής Θράκης απώλεσε όσα ερείσματα του απέμεναν από την εθνική ανασύνταξη που είχε επιτύχει κατά τα έτη 1908-1910.

Οι ελληνικοί πληθυσμοί της Ανατολικής Θράκης υπήρξαν οι πρώτοι αλύτρωτοι της οθωμανικής αυτοκρατορίας που υπέστησαν πολύ ενωρίτερα από Μικρασιάτες και Ποντίους τις βουλγαρικές και τις τουρκικές διώξεις στην προέκταση των βαλκανικών πολέμων.

Όταν στο Πάσχα του 1914 εξαπολύθηκε με δριμύτητα ο διωγμός απέναντι στους Έλληνες της Ανατολικής Θράκης, μια μέχρι τότε λανθάνουσα διχαστική ατμόσφαιρα είχε αρχίσει να γιγαντώνεται και επρόκειτο σύντομα να επικρατήσει μέσα στους κόλπους του ελλαδικού βασιλείου. Η συνέπεια: Μόλις τον Απρίλιο του 1921 εδέησε η ελληνική βουλή να ασχοληθεί σε τρεις συνεδριάσεις της με τους ανθελληνικούς διωγμούς στην Τουρκία μετά το 1908. Έπειτα, δηλαδή, από την συντέλεση του εγκλήματος.

Είναι πασίδηλο ότι οι επιτελείς του γερμανικού στρατού υπήρξαν οι εγνωσμένοι ηθικοί αυτουργοί και οι εμπνευστές των διώξεων των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας. Με τις σοφές οδηγίες τους προς τους νεότουρκους είχαν προλειάνει το έδαφος, ώστε οι γηγενείς να μη σκέπτονται τίποτε άλλο παρά μόνο τη φυγή. Οι συνθήκες του ξεριζωμού από τα χωριά και τις κωμοπόλεις της Ανατολικής Θράκης υπήρξαν απεριίγραπτες. Μας τις φανέρωσαν οι συγκλονιστικές περιγραφές μητροπολιτών, προξένων και απλών κατοίκων που έζησαν τα γεγονότα».

Ο ξεριζωμός ολοκληρώθηκε με την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Δύο χρόνια έπειτα απ' το οργανωμένο ξέσπασμα της καταιγίδας, σε μία έκδοση του 1916 με τίτλο «Πώς η Γερμανία κατέστρεψε τον Ελληνισμό της Τουρκίας» διαβάζουμε : *«Ο Ελληνισμός της Μ. Ασίας και της Θράκης είναι σήμερα ένα απέραντον νεκροταφείον. Εκκλησίοι κατερειπώθησαν, σταυροί επατήθησαν, νεκροταφεία κατεστράφησαν, σχολεία έκλεισαν, βιβλιοθήκαι διηρπάγησαν,*

κτήματα κατελήφθησαν, οικίαι εληστεύθησαν, Ελληνίδες και Ελληνοπαίδες επωλήθησαν εις την αγοράν και γέροντες απεβίωσαν εις τους δρόμους εξ αστίας και υπό φρικιαστικής κακουχίας. Και όλα αυτά τα κακουργήματα έλαβον χώραν καθ' ήν στιγμήν η Τουρκία Γερμανοκρατείται στρατιωτικώς και πολιτικώς».

Είναι μια εν πολλοίς ως τις μέρες μας ξεχασμένη σελίδα του Θρακικού Ελληνισμού, καθώς ήδη στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου περίπου 230.000 Ανατολικοθρακιώτες εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις πατρογονικές τους εστίες και να καταφύγουν στην Ελλάδα, κυρίως σε χωριά της Κεντρικής και της Ανατολικής Μακεδονίας.

Στα Μάλγαρα και στην Κεσσάνη, στην Αίνο και στην Καλλίπολη, στην Γάνο και στην Χώρα, στην Πέτρα, τον Σκοπό και την Βιζύη, στην Χαριούπολη, την Ραιδεστό, στις Σαράντα Εκκλησιές, στην Τυρολόη, στο Σκεπαστό και στην Αδριανούπολη, στη Σηλυβρία, τη Μακρά Γέφυρα και την Αρκαδιούπολη, τη Στράντζα, τη Μάδυτο και την Τσατάλτζα,

Φωνή εν Ραμά ηκούσθη,

θρήνος και κλαυθμός και οδυρμός πολύς.

Ραχήλ κλαίουσα τα τέκνα αυτής,

και ουκ ήθελε παρακληθήναι,

ότι ουκ εισί.

Το χρέος διδαχθήκαμε πως έχουμε της συγγνώμης σ' εχθρούς και φίλους. Διαπλέουμε το πέλαγος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Κάθε Παρασκευή, στους χαιρετισμούς προς την Παναγία μας, ο ιερέας στην απόλυση

ευχήθηκε «Υπὲρ τῶν μισούντων καὶ ἀγαπώντων ἡμᾶς». Ἡ ευχή, πρώτα, για εκείνους που μας μισούν, για εκείνους που δεν ἔχουν γνωρίσει ἀκόμα την ἀγάπη του Θεοῦ κι ὕστερα για ὅσους μας ἀγαπούν. Αυτό είναι το ἥθος της ορθοδοξίας το παντοτινὸ. Τοῦτο δεν σημαίνει πως μας συγχωρεῖται κι' εμᾶς να γίνουμε συνεργοὶ στον πρωτοφανή σκοτασμό των νοημάτων που πασχίζουν να ἐπιβάλλουν – μάταια, εὐτυχῶς – οά καιροί. Πῶς να συνηγορήσουμε στον ἀρνητὴ της συλλογικῆς μας μνήμης που επικαλεῖται μια κούφια ἐπιστημοσύνη μουρμουρίζοντας σπασμένες λέξεις ἀπὸ ξένες γλώσσες; Ὁ Κύριός μας, που σε κάθε Θεία Λειτουργία βαδίζει στον Σταυρὸ και την Ανάστασι, ἀς ἐλεήσει κι' ἐκείνον κι' εμᾶς. Κάθε που βραδιάζει στην θρακιώτικη γῆ κι' ἀπανταχοῦ της Οἰκουμένης, στη μικρὴ μας δέησι πριν την ἀνάπαυσι, οά Χριστιανοὶ ἐπαναλαμβάνουμε πρὸς τον Σωτῆρα Χριστό: «τους λογισμοὺς διόρθωσον, τας ἐννοίας κάθαρον».

Τι φέρατε σεις, ψυχές των προγόνων μας ἀγιασμένες, ἐδῶ, στους τόπους που γεννήσατε εμᾶς, τα παιδιά και τα ἐγγόνια σας; Φέρατε ὅ,τι για σας εἶχε ἀξία παντοτινὴ:

- την πίστη σας στον Χριστό μας και στην Παναγία Μητέρα του
- τα ἅγια εἰκονίσματα ἀπὸ τις ἐκκλησιές των χωριῶν κι ἀπ' τα εἰκονοστάσια των σπιτιῶν σας,
- το φιλότιμο και την λεβεντιά σας, που ἔχει ἀρχοντιά και δεν καταδέχεται το ἀδικο, την πονηριά, την σκληροκαρδία. Που συμπονά, που συμπάσχει, που ἐλεεῖ και που προσεύχεται για κάθε ἀναγκεμένο. Που συγχωρεῖ.

Ἦρθατε φορτωμένοι με τις αρετές σας: την φιλοξενία, το μόχθο τον τίμιο, την σεμνότητα και τη σωφροσύνη. Τα παιδικά μας μάτια, στα χωριά της Ροδόπης και στις αυλές των σπιτιών της Κομοτηνής, αντικρίσανε τις αρετές σας ζωγραφισμένες στα πρόσωπά σας τα χαμογελαστά, κάτω από τη μαντήλα σου, γιαγιά, κάτω από το καβουράκι σου, παππού.

Με αυτά, της ψυχής, τα υλικά χτίσανε τις ζωές τους και οι δικοί σας πρόγονοι, μ' αυτά και εσείς ήρθατε ξεριζωμένοι από την Ανατολή για να φυτέψετε για μάς εδώ καινούργια ρίζα.

Είμαστε βλαστήματα της δικής σας αγάπης για ζωή, καθώς με την απλότητα της καρδιάς σας δεν αρνηθήκατε το θείο δώρο της ζωής και της τεκνογονίας. Μαθαίνατε από μικροί να αγαπάτε, να μοιράζεστε την καρδιά και την ζωή σας και ο Κύριος σας χάριζε οικογένειες ευλογημένες. Τα ανδρόγυνα παραμείνατε ενωμένοι σε όλον τον βίον σας σε τούτη τη γη. Είχατε κι εσείς πειρασμούς και δυσκολίες, μα αναζητούσατε και καλούσατε με την ζωή σας την χάρι του Θεού κι εκείνη σας σκέπασε για να τα ξεπερνάτε. Είχατε στην καρδιά σας ενεργό τον λόγο του Ιερού Χρυσοστόμου που μέσα από τους αιώνες μάς θυμίζει πως ο γάμος κτίζει τις πολιτείες.

Οι άνεμοι του κόσμου, που φύσηξαν στα χρόνια τα δικά μας, απομάκρυναν εμάς, τα παιδιά σας, από την αλήθεια Εκείνου που μέσα και πέρα από τον χρόνο μάς φανερώνει με τον λόγο Του: «Εγώ ειμί η Αλήθεια και η Ζωή».

Η στενωπός που σήμερα διέρχεται το Γένος ξεκίνησε με την σκόπιμη στόχευση της ορθόδοξης πίστης και σαν κύμα εξαπλώθηκε σε κάθε άλλη αξία.

«προσώχθισα τη γενεά εκείνη και είπα · Αεί πλανώνται τη καρδιά · αυτοί δε ουκ έγνωσαν τας οδούς μου».

Ο εχθρός του ανθρώπινου γένους μάς χτύπησε στη μέση της καρδιάς, στο νοητό κέντρο της ανθρώπινης ύπαρξης, όπου μετά το βάπτισμά μας και το χρίσμα έχουμε ντυθεί τον χιτώνα του Χριστού.

Και βλέπουμε – απλοί παρατηρητές – πώς ερήμωσαν τα χωριά μας, αφού πρώτα ερήμωσαν από αρετές οι ψυχές μας. Κάναμε τις πολιτείες μας μικρές Βαβυλώνες. Αφήσαμε τον εχθρό να εισβάλει πρώτα στα σπίτια μας κι ύστερα στις ψυχές μας.

«Πήραμε τη ζωή μας λάθος»

Και τώρα, αναζητάμε έναν σκοπό, τον σκοπό της ζωής μας, έναν λόγο ύπαρξης για την γενιά μας και – πιο πολύ – για τα παιδιά μας, για τις γενιές που έρχονται.

Αφουγκραζόμαστε το Πνεύμα το Άγιο να μας δίνει την είδηση μέσα από την καρδιά του Δαβίδ, από τα βάθη των αιώνων:

Εν τίνι κατορθώσει νεώτερος την οδόν αυτού;

εν τω φυλάσθαι τους λόγους σου.

Πώς θα κατορθώσει ο νέος να φθάσει στον σκοπό της ζωής
του;

Φυλάγοντας τα λόγια Σου

Ο Κύριός μας δεν λησμονεί ούτε στους χρόνους τούτους
τον λαό Του. Και στέλνει το σκεύος της εκλογής Του για να
θερμάνει την καρδιά και να αναστήσει τις ψυχές μας από
την αθυμία και τον λήθαργο τον πνευματικό.

Ποιος γίνεται σήμερα ο μεγάλος πρεσβευτής της
ορθόδοξης Ελλάδας, της πονεμένης Ρωμιούσνης στην
οικουμένη ολόκληρη; - Ένα μωρό, γεννημένο στην
Ανατολή με βλέμμα σαν αστραπή και καρδιά φλεγόμενη
από αγάπη για τον Χριστό και για το πλάσμα Του, τον
άνθρωπο.

Ο λαός ξαφνιάζεται. Αναγνωρίζει στον Άγιο Παῖσιο τον
ξεχασμένο εαυτό του, που εν τω μεταξύ είχε αλλοτριωθεί,
και το ιδανικό στο οποίο θέλει πια να κατατείνει. Και
μαθαίνουν απ' το αγιασμένο στόμα του τα Ελληνόπουλα
στην Ελλάδα και στην Κύπρο και τα παιδιά των βαλκάνιων
γειτόνων μας και τα παιδιά που σήμερα ανακαλύπτουν την
ορθοδοξία στη Δύση, μα και στην κοντινή μας την Ανατολή,
πως αξίζει να δώσουμε το δικαίωμα στον Θεό για να
επέμβει στη ζωή μας. Πως αυτό γίνεται πρώτα με την
ειλικρινή μετάνοια και με την τακτική εξομολόγηση, που
όλα τα σφάλματά μας τα σβήνει. Πώς η θεία χάρη

διοχετεύεται στην καρδιά του ανθρώπου μέσα από το πετραχήλι του πνευματικού και κυρίως μέσα από το ωμοφόριο του επισκόπου. Πως ο πρώτος μας στόχος για την χαρά των ανθρώπων είναι να κτιστεί μέσα μας μια καθαρή καρδιά που θα ενωθεί με τον Χριστό και που θα μας κάμει υποψήφιους πολίτες της βασιλείας των ουρανών. Πως οι αρετές του Ευαγγελίου είναι βράχοι αμετακίνητοι, πάνω στους οποίους χτίζεται η ευτυχία του ανθρώπου. Τα μαθαίνουν όλα τούτα και στερεώνονται στην πίστη.

Ας ξαναρχίσουμε να μελετάμε τον λόγο και την ζωή Του, που είναι γραμμένα στην Γραφή την Αγία, στο μόνο βιβλίο που δίνει Ζωή στην δική μας ζωή.

Η αλήθεια του Κυρίου μένει εις τον αιώνα

Αυτός που μας δίνει τον ίδιο Του τον εαυτό στο άγιο ποτήριο σε κάθε Θεία Λειτουργία, Αυτός είναι η αιώνια νεότητα. Αυτή η αιώνια νεότητα καλεί όλους μας, και μάλιστα τα παιδιά μας, για να τους δωρίσει την δύναμη για να μην γεράσουν την ψυχή τους, αλλά να παραμείνουν για πάντα νέοι, αγαθοί και χαρούμενοι άνθρωποι.

Ο Άγιος του Θεού ήρθε εδώ στη Θράκη μας, στη Ροδόπη και στην Κομοτηνή που σήμερα τιμά τη μνήμη των Θρακών προγόνων. Βάδισε στη σκιά του αγιασμένου από ασκητικούς αγώνες Παπικίου όρους. Ο τόπος μας έγινε αγιοβάδιστος. Στέκουν εδώ, δίπλα μας, σήμερα, στον ναό της Αγίας Βαρβάρας στην Κομοτηνή, ψυχές που τον συνάντησαν, όπως στην Παναγούδα, έτσι και στο

προσκύνημα του τόπου μας, στην Παναγιά μας την Φανερωμένη που ακόμα κι αλλόδοξοι συντοπίτες μας ευλαβικώς την τιμούν.

Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με τον αματωλόν

Από εκεί, από τον τόπο της καρδιάς και μόνον, ξεκινάει κάθε έργο καλό και μεγάλο, από εκεί, κι η ανάστασι του Γένους που προσδοκούμε. Σήμερα, που η Εκκλησία μας τιμά την μεγάλη Αγία της μετανοίας, την Αγία Μαρία την Αιγυπτία, από την γωνιά τούτη της Θρακικής γης ας θυμηθούμε εκείνον τον φλογερό επίσκοπο της ορθοδοξίας που –φθάνοντας από χώρα μακρινή – μας κοίταξε πριν λίγο καιρό στα μάτια και μονολόγησε:

Όλοι κοιτάζουμε προς την Ελλάδα.

Οι Έλληνες δεν ξέρω που κοιτάζετε.

κι ας αναφωνήσουμε μαζί με τον ποιητή πως:

Πήραμε τη ζωή μας λάθος,

κι αλλάξαμε ζωή.

Καλήν Ανάστασι, αδελφοί!